

фахівця фармацевтичного профілю на основі компетентнісного підходу / Л.Г. Кайдалова // Проблеми трудової та професійної підготовки. Серія 13: збірник наукових праць. – 2009. - №4. – С. 97-104.

2. Концепція реформування системи фармацевтичної освіти в Україні. – Х.: Вид-во НФАУ; Золоті сторінки, 2005. – 32с.

3. Назаренко Н.В. Мотивація навчання студентів як показник ефективності сучасних педагогічних технологій/ Н.В. Назаренко / проблеми освіти. – 2006. - №45. – С. 164-167.

Одержано 25.02.2013 року.

УДК 378.147+371.322+616.314

ОПТИМІЗАЦІЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ “ТЕРАПЕВТИЧНА СТОМАТОЛОГІЯ” ШЛЯХОМ УДОСКОНАЛЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Н.С. Мельник

Івано-Франківський національний медичний університет

ОПТИМИЗАЦИЯ НАУЧНО-ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ПРОЦЕССА ПО СПЕЦИАЛЬНОСТИ “ТЕРАПЕВТИЧЕСКАЯ СТОМАТОЛОГИЯ” ПУТЕМ УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТОВ

Н.С. Мельник

Івано-Франківський національний медичний університет

OPTIMIZATION OF THE RESEARCH AND EDUCATIONAL PROCESS IN SPECIALTY “PRE- VENTIVE DENTISTRY” BY WAY OF IMPROVING THE STUDENTS INDEPENDENT WORK

N.S. Melnyk

Ivano-Frankivsk National Medical University

Резюме. У статті наведено системний підхід до вдосконалення самостійної роботи студентів – написання есе, літературний огляд за темою, яка вивчається, складання глосарію або кросворда. Для студентів запропоновано підготовку та захист презентації, проведення командних проєктів. Одним із нових видів удосконалення навчального процесу є проведення тренінгів і майстер-класів. Визначено складові частини забезпечення самостійної роботи студентів: удосконалене методичне забезпечення, різні фантомні класи для проведення практичних навичок. Описані варіанти і методи самостійної роботи студентів, як ефективної складової професійної підготовки майбутнього фахівця.

Ключові слова: самостійна робота студентів, методи і засоби навчання.

Резюме. Статья предлагает системный подход к усовершенствованию самостоятельной работы студентов – написание эссе, литературное образование по изучаемой теме, составление глоссария или кроссворда. Студентам предлагается подготовка и защита презентации, проведение командных проектов. Одним из новых видов усовершенствования учебного процесса является проведение тренингов и мастер-классов. Определены составные части обеспечения самостоятельной работы студентов: усовершенствование методического обеспечения, разнообразные фантомные классы для отработки практических навыков. Описаны варианты и методы самостоятельной работы студентов, как эффективной составляющей профессиональной подготовки будущего специалиста.

Ключевые слова: самостоятельная работа студентов, методы и средства обучения.

Summary. The article offers a systematic approach to the improvement of student’s independent work – writing essays, literary review on the studied topic, a glossary, or a crossword puzzle. Students are encouraged to prepare and defend presentations, conduct team projects. Trainings and master-classes are the new methods for improvement of educational process. The author determines compounds of student’s independent work: advanced methodological support, a variety of phantom classes for practical skills. The author also describes options and methods of student’s independent work as an effective component of future specialist’s training.

Keywords: student’s independent work, methods and means of instruction.

Постановка проблеми і аналіз останніх досліджень. Інтеграція в європейський інформаційний та освітній простір зумовлює необхідність реформування української медичної освіти відповідно до Болонської декларації, яка передбачає безперервність навчального процесу з кредитно-модульною його організацією. Метою зазначених змін є забезпечення якісної підготовки фахівця шляхом застосування прогресивних методик навчання, впровадження сучасних інформаційних та інноваційних технологій для безперервного циклу підвищення професійного рівня підготовки медичних фахівців[5].

Рішення про приєднання до Болонського процесу розширило права вузів, визначаючи їх самоврядування як само-

цінність, але висвітило низку нових пріоритетів і завдань, першочерговим з яких є формування якісно нового рівня підготовки студентів [2]. Студенти повинні самостійно розпізнавати типові клінічні ситуації, а також розвивати власний стиль мислення і мати нетривіальний, оригінальний підхід у розв’язуванні різноманітних проблем та нетипових клінічних ситуацій, що виникають у практиці лікаря [1]. Досягнути такої мети можливо тільки у разі цілеспрямованого розвитку і системному реформуванні вищої освіти, за умов вироблення нових підходів до організації і змісту освітніх процесів, спрямованих на забезпечення відповідності міжнародним стандартам освіти [7].

Упровадження кредитної системи освіти забезпечує

досить відчутне скорочення обсягу аудиторної роботи та сприяє активізації самостійної роботи студентів [3, 6]. Освоєння цього виду діяльності в повному обсязі сприяє поглибленню, вивчення і закріпленню навчального матеріалу, примушує до постійного одержання нових знань, розвиває творчу складову, формує практичні навички і уміння, у тому числі роботу з науковою літературою і інформаційними ресурсами [4]. Більш того, слід підкреслити, що процес справжнього якісного здобування і структуризації знань відбувається лише в результаті самоосвітньої діяльності студентів.

Увесь навчально-педагогічний процес має бути побудований так, щоб всебічно розвивати у студентів активність і діловитість, не тільки озброювати їх глибокими знаннями, а й, що найважливіше, виховувати здатність творчо мислити і діяти самостійно. Від цього залежить успішне розв'язання найважливіших завдань вищої школи – формування у студентів професійної спрямованості, підготовки високоосвітніх спеціалістів, здатних органічно поєднувати отримані теоретичні знання з практичною діяльністю.

На сьогоднішній день самостійна робота студентів стає невід'ємною частиною сучасної освіти, набуває більш вагомої значущості, перетворюючись на провідну форму організації навчального процесу у вищій школі.

У зв'язку з цим самостійна робота студентів повинна бути грамотно розпланована та індивідуалізована тому цей вид діяльності вимагає розробки певних форм і упродовження різних методів. Безумовно є необхідність виділення конкретного часу на виконання самостійної роботи студентів і чітко визначеного приміщення, а також забезпечення роботи технічними засобами, що допомагають керувати самоосвітою.

Для оптимізації навчального процесу повинні бути запропоновані різні форми самостійної роботи для студентів. Викладацькому колективу необхідно спрямовувати свої зусилля на те, щоб студенти могли отримати достатній багаж знань із дисципліни. Особлива увага надається лекціям, в яких лектори, висвітлюючи тему, дають напрямки, за якими слід самостійно опрацювати необхідний матеріал.

Самостійна робота студентів з дисципліни „терапевтична стоматологія” входить до складу навчально-методичного комплексу, розробленого на кафедрі. Для кожного окремого модуля створено тематичний план самостійної позааудиторної роботи, який включає теми, що не входять до матеріалу лекцій і практичних занять.

Мотивованість до самостійної роботи студентів пов'язана зі встановленням вимог і загальних очікувань, тобто викладач націлює студента: а) на необхідність обов'язкового виконання домашніх завдань; б) на точне дотримання термінів виконання; в) на постійну глибину підготовки і відповідальність.

Відповідно до планів самостійної роботи студентів розроблено методичні вказівки, де визначені всі параметри самонавчання: базові знання, вміння і навички необхідні для вивчення кожної теми; питання, що пропонуються для самостійного засвоєння; літературні джерела та завдання для самоконтролю у формі тестів. Контролюється засвоєння тематичного матеріалу самостійної роботи шляхом опитування та тестових завдань на змістових модульних контролях та на підсумковому модульному контролі.

Не менш важливою складовою частиною самостійної роботи студентів є індивідуальні завдання, з якими студентів ознайомлюють на початку навчального року або семестру. За належне виконання індивідуальних завдань студенти мають змогу отримати додаткові бали.

Безумовно, педагоги, що беруть активну участь в розробці методичних вказівок, навчальних посібників, керуються відомими педагогічними принципами організації самостійної роботи студентів. Перше непорушне правило:

значення і обсяг самостійної роботи поступово збільшується від молодших до старших курсів. Для тих, хто навчається на молодших курсах, цілі самостійної роботи зводяться до самостійного поглиблення і закріплення знань і умінь, отриманих на лекціях і практичних заняттях. Практичні навички студенти засвоюють у фантомних класах на навчальних фантомах, де відпрацьовують методики препарування порожнин різних класів, способи їх пломбування різноманітними сучасними пломбувальними матеріалами, а також ендодонтичні маніпуляції. Для студентів старших курсів додаються навички діагностики і лікування захворювань пародонта і слизової оболонки порожнини рота відповідно до вимог атестаційно-кваліфікаційної характеристики лікаря-стоматолога.

Крім широко задіяних форматів організації самостійної роботи, існує декілька забутих форм – ділова гра, дебати, рецензування студентських робіт, складання глосаріїв, підготовка і написання наукових оглядів, статей тощо.

Тому можна рекомендувати декілька видів самостійної роботи студентів: написання есе (в короткому нарисі слід сформулювати те або інше поняття); літературний огляд за темою, яка вивчається (короткий письмовий літературний огляд із рекомендованої теми, із залученням додаткового матеріалу із друкованих джерел, а також інформаційних ресурсів інтернету); складання глосарію (коротке роз'яснення термінів і понять із заданої теми) або кросворда тощо.

На старших курсах самостійна робота студентів сприяє розвитку креативного потенціалу студентів, поглибленню професійних знань і підвищенню якості практичних навичок. Завдання може мати як індивідуальний, так і груповий характер. Одним із завдань для старшокурсників є презентація. Мова йде не про модні тенденції, а про реальну серйозну справу, яка вимагає володіння комп'ютерними методиками, вміння використання літературних джерел та інтернету. Для підготовки презентації студент обирає певну тему, проводить огляд відповідної літератури, розробляє план і відповідно до нього виражає своє бачення, розуміння або нерозуміння якого-небудь аспекту. Час презентації обмежується 8-10 хв. Основні критерії оцінки даного виду роботи базуються на визначенні ступеня розкриття теми, рівня інтересу, викликаного у слухачів, професіоналізму доповідачів.

Не варто відмовлятися і від ділової гри – рольової або командної, яка виробляє в учасників певні навички для майбутньої професійної діяльності. Нерідко ділова гра вимагає домашньої підготовки, котра може починатися в бібліотеці. Найчастіше пропонуються конкретні клінічні ситуації, що вимагають відповідей студента або написання свого бачення проблеми.

Перспективною формою вдосконалення самостійної роботи студентів є використання групових проєктів. Група, що готує подібну роботу, повинна складатися з 4-5 чоловік. Проєктів може бути декілька, кожна група розробляє свій проєкт. Наприклад, «Упродовження страхової медицини в стоматологію». Цікаві сумісні проєкти «викладач – студент», під час розробки яких викладач відіграє керівну, спрямовуючу і виховну роль, допомагаючи кожному студенту розкрити свої здібності.

Заохоченням до самостійної роботи може бути також і залучення студентів до наукової та лікувально-діагностичної роботи. Так, на кафедрі терапевтичної стоматології постійно працює студентський науковий гурток, в якому студенти поглиблюють теоретичні знання з актуальних питань сучасної стоматології, а також проводять клінічні та лабораторні дослідження. Найактивніші зі студентів-гуртківців доповідають про результати своїх досліджень на звітних студентських науково – практичних конференціях.

Виняткова роль в організації самостійної роботи студентів належить викладачеві. Від його умінь, педагогічної творчості, толерантності, авторитету буде залежати вирішен-

ня питань формування у студента як потреби вчитися, так і вміння передавати свої знання, досвід, переконання. Викладач має бути не стільки в ролі передавача наукової інформації, а, в першу чергу, як консультант, організатор навчально-пізнавальної та наукової діяльності. Це вимагає від нього систематичного підвищення педагогічної майстерності, участі в наукових дослідженнях, всебічного і постійного розвитку своєї особистості.

Одним із нових видів удосконалених освітніх технологій є проведення тренінгів і майстер-класів для студентів, які відносяться до активних методів навчання. Викладач-консультант проводить тематичні майстер-класи, демонструючи правила роботи з певними інструментами чи виконання тих чи інших маніпуляцій. Студенти мають змогу відтворити навички під контролем викладача. Для удосконалення виконання практичних навичок викладач консультант дає завдання, які вимагають від студента щоденної самостійної роботи. Консультант, як правило, здійснює роботу в межах не більше, ніж однієї-двох спеціальностей, і займається зі студентами від першого до випускного курсу, допомагаючи студенту під час вивчення дисциплін за обраним фахом.

Така форма самостійної роботи студентів стимулює постійний пошук нової інформації, закріплення набутих знань, уміння разом із викладачем обговорити те чи інше питання, а також відстояти, якщо це необхідно, свою думку. Це вимагає від студента своєї відповідності особистості, а від викладача вищої школи – відповідної роботи по озброєнню студента певними вміннями та навичками самостійної пізнавальної діяльності.

Таким чином, лише чітка організація самостійної роботи студентів може забезпечити її високу ефективність.

Висновки

1. Системний підхід до удосконалення самостійної робо-

ти студентів можливий за таких умов:

- удосконалення відомих та пошуку нових методів і форм організації самостійної роботи студентів із врахуванням зміни системи підготовки фахівців з вищою освітою, структури та змісту навчання;

- використання комплекс технічних і дидактичних засобів, які б забезпечували взаємозв'язок аудиторної та позааудиторної форм роботи.

2. Необхідно підвищувати педагогічну майстерність викладачів та створити відповідну матеріально-технічну базу.

Література

1. Беляева А. Управление самостоятельной работой студентов / А. Беляева // Высшее образование в России. – 2003. – №6. – С.105-109.
2. Інтеграція Болонського процесу у вищу медичну освіту / Д.П. Александрук, В.В. Капечук, М.М. Вацик [та інші.] // Галицький лікарський вісник. – 2006. – Т.13, №4. – С. 106-108.
3. Ковальчук Л.Є. Удосконалення самостійної роботи студентів – необхідна умова реалізації ідей Болонського процесу / Л.Є. Ковальчук, В.І. Шутак, П.М. Телюк // Галицький лікарський вісник – 2008. – Т.15, № 1. – С. 79-81.
4. Мілерян В.Є. Методичні основи підготовки та проведення навчальних занять в медичних вузах (метод. посібник) / В.Є. Мілерян. – К.: 2006. – 84с.
5. Про затвердження Програми дій щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої освіти і науки України №49 23.01.04 р. – К., 2004. – 2с.
6. Скробач Н.В. З досвіду організації самостійної роботи студентів / Н.В. Скробач, В.Ю. Вишиванюк, М.М. Багрий // Галицький лікарський вісник. – 2010. – Т.17, №2. – С. 133-134.
7. Стеченко Д. Інновація та якість підготовки фахівців у вищій школі / Вища школа. – 2005. - №1. – С. 43-45.

Одержано 11.02.2013 року.

УДК 340.6+ 331.102

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИВЧЕННЯ СУДОВОЇ МЕДИЦИНИ ІНОЗЕМНИМИ СТУДЕНТАМИ У ВИЩОМУ МЕДИЧНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

І.О. Михайлюк, Н.М. Козань, В.М. Волошинович

ДВНЗ “Івано-Франківський національний медичний університет”

ОСОБЕННОСТИ ОРГАНИЗАЦИИ ИЗУЧЕНИЯ СУДЕБНОЙ МЕДИЦИНЫ ИНОСТРАННЫМИ СТУДЕНТАМИ В ВЫСШЕМ МЕДИЦИНСКОМ УЧЕБНОМ ЗАВЕДЕНИИ

И.А. Михайлюк, Н.Н. Козань, В.М. Волошинович

ГВУЗ “Ивано-Франковский национальный медицинский университет”

ORGANISATIONAL PECULIARITIES OF FORENSIC MEDICINE TEACHING OF FOREIGN STUDENTS IN HIGHER MEDICAL EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS

I.O. Mikhailyuk, N.M. Kozan, V.M. Voloshynovych

SHEE “Ivano-Frankivsk National Medical University”

Резюме. Ефективність викладання будь-якої дисципліни та її науково-освітній рівень визначаються класичною організацією системи навчання в поєднанні з інноваційними технологіями, що динамічно розвиваються. Метою даної роботи є аналіз особливостей організації навчання іноземних студентів у вищих медичних навчальних закладах освіти з дисципліни “судова медицина”. Представлені види та засоби проведення лекцій, практичних занять та самостійної позааудиторної роботи іноземних студентів, а також їх оцінювання. Розглянуто роль міжпредметної інтеграції для формування практичних навичок у іноземних студентів. Тільки застосування традиційних і нетрадиційних форм навчання, новітніх досягнень науки і техніки при навчанні студентів – громадян іноземних країн, може забезпечити високу якість підготовки майбутнього фахівця високого рівня кваліфікації.